

16 APR 2013

Justis- og beredskapsdepartementet
Sivilavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref. 12/7414-KRS

Vår ref. 13/04

Dato 15. april 2013

Høring – rapport om «Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker»

Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD) viser til brev 16. januar 2013 med spørsmål om merknader til rapport om Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker.

Innledningsvis ønsker KRÅD å uttrykke støtte til de hovedprinsipper som ligger til grunn for arbeidsgruppens rapport. KRÅD mener at det innebærer et klart kriminalitetsforebyggende element at terskelen for å etterforske og gjennomføre avhør i saker om vold og seksuelle overgrep gjøres lavere samtidig som hensynet til den mistenktes rettssikkerhet ivaretas på en betryggende måte.

KRÅD støtter således forslaget om å gi politiet anledning til å avhøre barn og psykisk utviklingshemmede uten å involvere domstolene. KRÅD mener at dette vil gi støtte mulighet for fleksibilitet og hurtighet i saksbehandlingen, samtidig som politiet kan ivareta de samme rettssikkerhetsgarantier som domstolene. Særlig viser KRÅD til at i og med at avhørene blir filmet og kan benyttes som bevis under en eventuell hovedforhandling, vil måten avhøret er gjennomført på og de spørsmål og svar som er kommet frem bli godt opplyst. På denne måten vil også rettssikkerheten til sakens parter bli tilstrekkelig ivaretatt fordi domstolen i etterkant kan granske om avhøret har gått riktig for seg og ta den vurderingen med i beslutningsgrunnlaget for dommen.

KRÅD legger til grunn at det er en stor belastning for barn og ungdom å møte i retten og avgi vitneforklaring i saker om vold og seksuelle overgrep. KRÅD mener derfor at forslagene om konkrete bestemmelser for når et barn må møte i retten og når det skal fritas for dette, gir større forutberegnelighet og ivaretar barnets beste på en god måte. KRÅD støtter også

forslaget om at der eldre barn skal avhøres i retten, kan avhøret gjøres per videokonferanse. I forslaget fra arbeidsgruppen står det at dette i så fall skal gjøres fra et barnehus. KRÅD mener at for mange barn vil det kunne krevende å komme seg til barnehus i slike saker. Det bør derfor ikke være noen forutsetning om at alternativet til å møte i retten, er oppmøte på et barnehus.

Et annet egnet sted der det kan gjennomføres videokonferanse med oppkobling til retten, bør også være mulig i slike tilfeller. Det avgjørende bør ikke være hvor videokonferansen gjøres fra, men at det er personer til stedet som kan ivareta vitnets behov for oppfølging og omsorg i avhørssituasjonen. Forslaget bør derfor begrenses til å la videokonferanse være et alternativ til avhør i retten uten å si konkret hvor videokonferansen skal gjøres fra.

KRÅD støtter også forslaget om å innføre regler om at spørsmål til vitnet ikke bør gjentas, at tiden mellom flere avhør bør være så kort som mulig og at dersom det skal gjennomføres flere avhør, bør disse foretas av den samme avhørspersonen.

I rapporten fra arbeidsgruppen er det foreslått at bruk av barnehus gjøres obligatorisk for barn under 15 år som skal avhøres som fornærmet. Det samme gjelder avhør av sentrale vitner i saker som gir rett til bistandsadvokat. For mindre sentrale vitner og vitner i andre saker åpnes for bruk av barnehus. KRÅD mener at det tilbudet som barnehusene har, er godt og at det fortsatt bør bygges ut. Likevel vil ikke KRÅD støtte forslaget om å gjøre bruk av barnehus obligatorisk for alle barn under 15 år som er fornærmet eller sentrale vitner. KRÅD mener at det må være det enkelte barns behov i den konkrete sak som avgjør om det er nødvendig å benytte barnehus eller ikke. I denne sammenheng viser KRÅD til at mange små barn blir tatt med til barnehus og er borte fra familien sin, gjerne bare med ukjente personer til stedet, for å få gjennomført avhøret. Slike opplevelser kan også virke svært sterkt inn på et lite barn og kan også i sin ytterste konsekvens være skadelig for barnet.

KRÅD mener derfor at det ikke er avgjørende at det benyttes barnehus og at barnets konkrete behov for oppfølging og ivaretagelse kan bli vurdert. Hvilket behov som barnet har og hvordan disse behovene best kan ivaretas, må derfor være avgjørende for om avhøret skal gjennomføres på et barnehus eller et annet sted. Hvis avhøret like gjerne kan tas i barnets nærmiljø og barnet få den nødvendige oppfølging på stedet, er det ikke avgjørende hensyn som taler for bruk av barnehus. På den annen side kan det være slik at barnets behov åpenbar tilsier at det trenger et større team rundt seg i forhold til blant annet lege og psykolog. I slike tilfeller vil bruk av barnehus være mer påkrevd og derfor også bør foretrekkes. KRÅD foreslår på denne bakgrunn at lovteksten ikke utformes slik at bruk av barnehus blir obligatorisk.

Når det gjelder i hvilken utstrekning det er nødvendig å stille krav til utskrift av avhør, viser KRÅD til at sterke hensyn til partens rettssikkerhet taler for at avhøret benyttes i den form det er tatt opp. Det vil si at hovedregelen bør være at avhøret ikke skrives ut, men benyttes digitalt. Det vil også være i denne form avhøret skal føres som bevis i retten. KRÅD kan ikke se at verken aktørene eller retten bør ha utskrift av avhøret for hånden under hovedforhandling. Det vil lett kunne lede til at avhøret får en mer sentral plass enn andre bevis. Det vises også til at en slik utskrift ikke vil gi dommerne eller aktørene en fullverdig gjengivelse av det som er kommet frem i avhøret. Det foreslås derfor at det formuleres en bestemmelse om at retten bare i særlig tilfeller kan bestemme at det skal tas utskrift av avhøret og at slik utskrift kan begrenses til mindre deler av avhøret.

Med hilsen

Liv Synnøve Taraldsrud/S/
nesteleder

Erik Nadheim
direktør